

СПОЖИВЧИЙ КОШИК УКРАЇНЦЯ: СТРУКТУРА ТА ВІДПОВІДНІСТЬ ПОТРЕБАМ НАСЕЛЕННЯ

Кожен раз, коли мова заходить про соціальні стандарти, обов'язково згадують прожитковий мінімум, який заснований на розрахунках вартості товарів і послуг, визначених у споживчому кошику.

В Україні існує проблема відповідності набору та обсягу товарів мінімального споживчого кошика заробітній платі та медичним стандартам. Український споживчий кошик не змінювався з 14 квітня 2000 року, тоді як від нього залежать усі соціальні виплати, зокрема і пенсії.

Станом на 2014 рік прожитковий мінімум становить 1176 грн. Ця сума є трохи меншою за мінімальну заробітну плату, яка становить 1218 грн. Для порівняння, у країнах ЄС мінімальний рівень зарплати значно перевищує прожитковий мінімум. Наприклад, у Франції - на 59 %, в Англії – на 53 %, в Голландії – на 100 %.

На початок 2014 року ніякі зміни в споживчому кошику не передбачаються. Чиновникам потрібні красиві цифри, низькі темпи інфляції, привід не підвищувати пенсії і зарплати. Думка про те, що при таких «пайках» люди просто вимруть, у них не з'являється. У світовій практиці вміст корзини переглядають раз в 4–5 років, у нас же, хоча формально мають діяти так само, проміжки затягуються.

На прожитковий мінімум Україні вижити неможливо, знає кожен. Склад цього кошика досить часто порівнюють із харчовим раціоном часів блокадного Ленінграда чи пайком військовополонених німців у сталінських таборах. Норми споживчого кошика не відповідають навіть раціональним нормам споживання. Таке споживання веде до діагнозу «виснаження». Це при тому, що нині в Україні близько 15 % громадян мають доходи, навіть нижчі за прожитковий мінімум.

В Україні не раз проводились експерименти щодо практики виживання на вартість споживчого кошика. Наприклад, у 2010 р. до фіналу дійшла лише одна учасниця, яка протрималась лише 28 днів. В експериментах наступних років кількість днів виживання поступово зменшувалась та учасники відмовлялись завчасно.

Вміст споживчого кошика українця в 2014 році, порівняно з 90-ми роками, суттєво не змінився. У раціоні дещо збільшилась кількість хлібопродуктів, м'яса, картоплі та овочів, зменшився обсяг молокопродуктів, риби та рибопродуктів, яєць, також з 2000 року українці стали споживати більше цукру та солодоців.

Якщо оглянути споживчий кошик країн Європи (Великобританія, Франція, Німеччина), туди входять: акустична гітара, витрати на садівника, приватні школи та університети, чотири види страховок, підключення до Інтернету, mp3 плеєр, шампанське, пиво, електронні книжки, оренда автомобілів, проїзд на таксі, витрати на громадське харчування (кафе, ресторани).

Отже, офіційно встановлений сьогодні в Україні прожитковий мінімум веде до фізичного виснаження, соціальної і духовної деградації широких верств населення. Згідно з опитуванням, щоб не почувати себе бідними, 54 % українців хочуть отримувати зарплату від 2700 грн. на людину в місяць. Тому необхідно змінити принципи визначення прожиткового мінімуму та формування складових споживчого кошика. В основу цієї процедури мають покладатися не потреби держави і її бюджету, як робиться зараз, а науково обґрунтовані мінімальні біологічні, комунально-побутові, соціальні і культурні потреби особистості. Розміри прожиткового мінімуму повинні забезпечувати фізичний, соціальний та духовний розвиток.